

Psühholoogia uurimistöö juhend

Uurimistöö eesmärk ja koht õppekavas

Uurimistöö on suurem uurimusliku sisuga töö, mis magistriõppe eeldusainete programmi läbijatel tuleb teha programmi läbimiseks. Uurimistöö võimaldab üliõpilastel ilmutada oma analüüsi- ja mõtlemisvõimet, loomingulisust ning väljendusoskust.

Uurimistöö eesmärgiks on:

- õppida teaduslikult uurima mingit asjakohast ja huvipakkuvat psühholoogiaalast uurimisteemat;
- õppida otsima, refereerima ja analüüsima erialast kirjandust, võrdlema seal leiduvaid uurimistulemusi ja kasutatud meetodeid;
- õppida kasutama psühholoogia uurimis- ja andmetöötlusmeetodeid;
- õppida kirjutama sisukalt ja kokkuvõtvalt käsitletud probleemist ja saadud tulemustest.

Uurimistöö on psühholoogia magistriõppe eeldusainete programmi osa, selle maht on 6 EAP (ehk 156 töötundi). Uurimistöö teostamine, kirjutamine ja kaitsmine toimub kahes osas kahe semestri jooksul:

- 1) 1. osa: teema valimine ja juhendamise koostöö kokkuleppe sõlmimine ning uurimistöö sissejuhatuse ja meetodi kirjutamine (2 EAP) – teise aasta sügissemestril
- 2) 2. osa: uurimistöö teostamine ja selle avalik kaitsmine komisjoni ees (4 EAP) – teise aasta kevadsemestril

Uurimistöö teema valik ja juhendamise koostöö kokkuleppe sõlmimine

Töö algab juhendaja ja teema valikuga. Reeglina on uurimistööde juhendajateks psühholoogia instituudi õppejõud või TÜ-s töötavad ja psühholoogia erialal kraadi omavad õppejõud. Erandkorras võib juhendaja olla väljastpoolt TÜ-d, kuid sel juhul tuleb üliõpilasel leida instituudipoolne kaasjuhendaja.

Uurimistööd on otstarbekas kirjutada juhendaja poolt väljapakutud teemal. Teema ja juhendaja leidmiseks koostatakse aine 1. osa alguseks juhendatavate teemade nimekiri koos lühitutvustusega, mis edastatakse üliõpilastele aine veebipõhise õppe keskkonnas. Üliõpilased võivad ka potentsiaalsele juhendajale välja pakkuda endale huvipakkuvad teemad, mis kattuvad juhendaja uurimisteemadega. Uurimistöö teema valib üliõpilane kooskõlastatult juhendajaga aine esimese osa alguses.

Pärast teema valikut sõlmivad üliõpilane ja juhendaja juhendamise koostöö kokkuleppe, mis sisaldab kogu uurimistöö teostamise ajakava. Juhendamise koostöö kokkuleppe näidis on saadaval aine veebipõhises keskkonnas. Juhendamise koostöö kokkuleppe tuleb esitada koos uurimistöö 1. osa raames esitatava tööga.

Uurimistöö 1. osa

Uurimistöö aine esimese osa raames kirjutab üliõpilane juhendaja nõuannetele toetudes uurimistöö sissejuhatuse ja meetodi, mis on osad uurimistöö lõppversioonist. Uurimistöö 1. osa raames esitatav töö moodustab umbes 1/3 kogu uurimistöö mahust. Uurimistöö lõppversioonis võib üliõpilane sissejuhatust ja meetodit täiendada.

Uurimistöö 1. osa raames esitatav töö tuleb kooskõlastada juhendajaga. Juhendaja ja autori poolt digiallkirjastatud töö, mis sisaldab ka juhendamise koostöö kokkulepet, tuleb esitada elektroonselt hiljemalt selleks määratud tähtajal aine veebipõhises keskkonnas.

Uurimistöö 1. osa lõpus esitavad üliõpilased töö, mis koosneb allolevatest osadest:

- 1) Teema nimetus
- 2) Autori ja juhendaja nimi
- 3) Uurimistöö sissejuhatus

Sissejuhatus peab tutvustama teemat, uurimisprobleemi ja selle tausta. Sissejuhatus algab uurimisteema esitamisega. Sissejuhatuses tuleb selgelt esitada uurimisprobleem, millele antud töös vastust otsitakse. Seejärel tuleb esitada ülevaade ja arutelu sellest, kuidas on teemat või uurimisprobleemi varasemalt uuritud ning milliseid tulemusi on teaduskirjanduses leitud. Lisaks tuleks kirjeldada ka seda, kuidas kavatsetakse püstitatud probleemi lahendada: võimalikke uurimisviise ja enda töös kasutatavaid meetodeid ning põhjendada, miks uuring just niimoodi korraldatakse (reliaabluse ja valiidsuse aspekt). Sissejuhatuses tuleb põhjendada, miks see uuring oluline on.

- 4) Uurimistöö eesmärk ja hüpotees(id)/uurimisküsimus(ed)

Sissejuhatuse lõpus tuleb esitada töö eesmärk ning soovituslikult ka hüpotees(id) ja/või uurimisküsimus(ed). Hüpoteesid ja/või uurimisküsimused peavad olema põhjendatud ehk tulenema sissejuhatuses esitatud analüüsist.

- 5) Meetodi kirjeldus

Meetodi osa eesmärk on anda ülevaade sellest, kuidas uurimus läbi viiakse. Oluline on pöörata tähelepanu sellele, et kirjeldatud meetodika võimaldaks vastata uurimisküsimus(tele) ja kontrollida hüpoteesi/hüpoteese.

Meetodi osas tuleb kirjeldada uuritavat objekti (empiiriline valim või muu materjal), kasutatavaid mõõtmisvahendeid (materjalid, küsimustikud, aparatuur), planeeritavat meetodikat (andmekogumisviisi) ja uuringu läbiviimise protseduuri.

- 6) Uuringu eetiline külg (vajadusel eetikakomitee nõusolek)

Siin tuleb kirjeldada uuringu läbiviimisega seotud eetilisi aspekte ja seda, kuidas head teadustava järgitakse (vt APA 7. juhendi peatükki „Ethical, Legal, and Professional Standards in Publishing“).

7) Autori panus

Uurimistööl on ainult üks autor (mis ei välista tööd lähedastel teemadel või sama lähtematerjali kasutamist erinevate autorite poolt). Üliõpilane peab kirjeldama, milles seisneb tema panus.

8) Kasutatud kirjanduse loetelu

Viidete esitamisel nii teksti sees kui töö lõpus tuleb täielikult kinni pidada APA juhendist.

9) Juhendamise koostöö kokkulepe

Varem sõlmitud juhendamise koostöö kokkulepe tuleb esitada töö lisana tööga samas digiümbrikus.

Uurimistöö 1. osa arvestamine

Uurimistöö 1. osa arvestamisel kasutatakse mittearvestavat hindamist (arvestatud, mittearvestatud). Töö kinnitamisel tuleb üliõpilasel ja juhendajatel lähtuda järgmistest põhimõtetest:

- kas töös on esitatud uurimisprobleem;
- kas töö sissejuhatus annab teemast ülevaate ja tugineb teaduskirjandusele;
- kas teoreetiline taust on loogiliseks aluseks töö eesmärgile ja uurimisküsimustele/hüpoteesidele;
- kas on kirjeldatud kasutatavat metoodikat (valim, mõõtmisvahendid, andmekogumisviis, protseduur);
- kas kirjeldatud meetod on läbimõeldud ja teostatav;
- kas kasutatav metoodika võimaldab kontrollida töös püstitatud hüpoteese ja/või vastata uurimisküsimustele;
- kas uuringu eetilised aspektid on läbi mõeldud ja kas neid on kirjeldatud;
- kas on kirjeldatud autori panust ning kas see võimaldab uurimistöö nõutavat mahtu täis saada (u 156 tundi);
- kas viidatud kirjandus on kaasaegne, asjakohane ja ülevaatlik;
- kas töö (sh viited nii teksti sees kui töö lõpus) on vormistatud korrektselt (vastavalt APA juhendile ja psühholoogia instituudi nõuetele);
- kas üliõpilane on teinud orienteeruvalt 2 EAP mahus (52 tundi) tööd.

Uurimistöö 1. osa arvestamiseks on vajalikud nii üliõpilase kui juhendaja digiallkirjad, millega mõlemad kinnitavad töö vastavust eeltoodud põhimõtetele.

Uurimistöö lõppversioon

Uurimistöö vormistatakse teadusartikli formaadis.

Uurimistöö koosneb järgnevatest osadest:

1) Tiitelleht (vt vormistust allpool)

Tööl peab olema pealkiri. Töö pealkiri peab adekvaatselt kajastama uuritavat-käsitlevat teemat. Tööle tuleb märkida ka läbiv pealkiri ehk lühivariant töö pealkirjast, mis on esitatud igal järgneval leheküljel koos leheküljenumbriga.

2) Eesti- ja inglisekeelsed lühikokkuvõtted koos pealkirjade ja märksõnadega (vt vormistust allpool)

Lühikokkuvõtted eesti ja inglise keeles („Kokkuvõte“ ja „Abstract“) peavad sisaldama uurimistöö peamist uurimisprobleemi, meetodi lühikirjeldust, peamisi tulemusi ja järeldusi. Mõlemad lühikokkuvõtted peavad olema sarnased. Ei ole lubatud, et üks tekst erineks teisest, olles sellest pikem või erineva sisuga. Kummagi pikkus võib olla maksimaalselt 120 sõna. Mõlema kokkuvõtte ees peab olema vastavas keeles kirjutatud töö pealkiri. Kokkuvõtete lõpus tuleb esitada töö märksõnad (*keywords*) vastavas keeles.

3) Sissejuhatus (vt ptk „Uurimistöö 1. osa“)

Sissejuhatus lõpus tuleb esitada uurimisküsimus(ed) ja hüpoteesid. Hüpoteesid ja/või uurimisküsimused peavad olema põhjendatud ehk tulenema sissejuhatuses esitatud analüüsist.

4) Meetod

Meetodi esitamise nõuded on kirjeldatud APA juhendis. Soovitav on meetodi osa kirjutamisel vaadata, kuidas psühholoogiaalastes teadusartiklites on meetodi osa raporteeritud ja sellest eeskujuga võtta.

Meetodi osa peab andma detailse ülevaate sellest, kuidas uurimus läbi viidi. Meetodi kirjeldus peab olema nii täpne, et uuring oleks selle järgi korratav. Meetodi osas tuleb kirjeldada uuritavat objekti (empiiriline valim või muu materjal), kasutatud mõõtmisvahendeid (materjalid, küsimustikud, aparatuur), kasutatud metoodikat (andmekogumisviis) ja uuringu läbiviimise protseduuri. Meetodi osa lõpus võiks kirjeldada ka uuringu läbiviimisega seotud eetilisi aspekte. Meetodi osas kirjeldatu peab võimaldama vastata uurimisküsimustele ja/või kontrollida hüpoteesi või hüpoteese.

5) Tulemused

Tulemuste esitamise nõuded on kirjeldatud APA juhendis. Tulemuste osa eesmärk on raporteerida kokkuvõtlikud, täpsed ja arvudega põhjendatud tulemused ilma tõlgenduste ja järeldusteta. Esitatud tulemused peavad olema asjakohased ning tulenema kasutatud meetodist. Raporteeritud tulemused peavad lähtuma töö eesmärgist ja võimaldama vastata hüpoteesi(de)le ja/või uurimisküsimus(t)ele.

6) Arutelu

Arutelu ja järelduste osa peaks laiemalt avama tulemuste tähenduse ning tulemusi selgitama (mitte olema tulemuste teistkordne esitamine või lihtne ümberjutustus). Arutelu osas tuleb esitada uurimistöö peamine sisuline üldistus: milline on probleemi lahendus ja milliseid praktilisi või teoreetilisi järeldusi võib selle põhjal teha. Samuti võiks selles uurimistöö osas arutleda töö puuduste ja piirangute ning ka edasiuurimise võimaluste üle.

7) Kasutatud kirjanduse loetelu

Viidete esitamisel nii teksti sees kui töö lõpus tuleb täielikult kinni pidada APA juhendist.

8) Lisad (vajadusel)

9) Avaldamise nõusoleku tekst

Töö lõppu tuleb lisada lehekülj tekstiga:

Käesolevaga kinnitan, et olen korrekselt viidanud kõigile oma töös kasutatud teiste autorite poolt loodud kirjalikele töödele, lausetele, mõtetele, ideedele või andmetele.

Olen nõus oma töö avaldamisega Tartu Ülikooli digitaalarhiivis DSpace.

/teie nimi/

Uurimistöö maksimaalne pikkus on ligikaudu 40 lehekülge (aga soovitatavalt umbes 20-25 lk). See hõlmab tiitellehte, lühikokkuvõtteid ja kasutatud kirjanduse loetelu (aga mitte lisasid). Kindlasti ei pea tavaformaadis tööl olema sisukorda! Sisukorra olemasolu on põhjendatud ainult väga pika ja eriliste liigendustega artikli puhul.

Soovitav on viimane tekstiversioon üle kontrollida ka eesti ja inglise keele spelleriga, et ära parandada tekstis leiduvad trüki- ja kirjavead.

Uurimistöö tuleb esitada elektroonselt pdf-formaadis aine veebipõhises keskkonnas hiljemalt selleks ettenähtud tähtajal. Uurimistöö esitamisel peab selleks olema juhendaja nõusolek.

Uurimistöö vormistus

Uurimistöö vormistatakse teadusartikli formaadis. Vormistamisel tuleb lähtuda APA juhendist teadusartiklite vormistamiseks (*Publication Manual of the American Psychological Association*, Sixth edition, 2009; Seventh Edition, 2019).

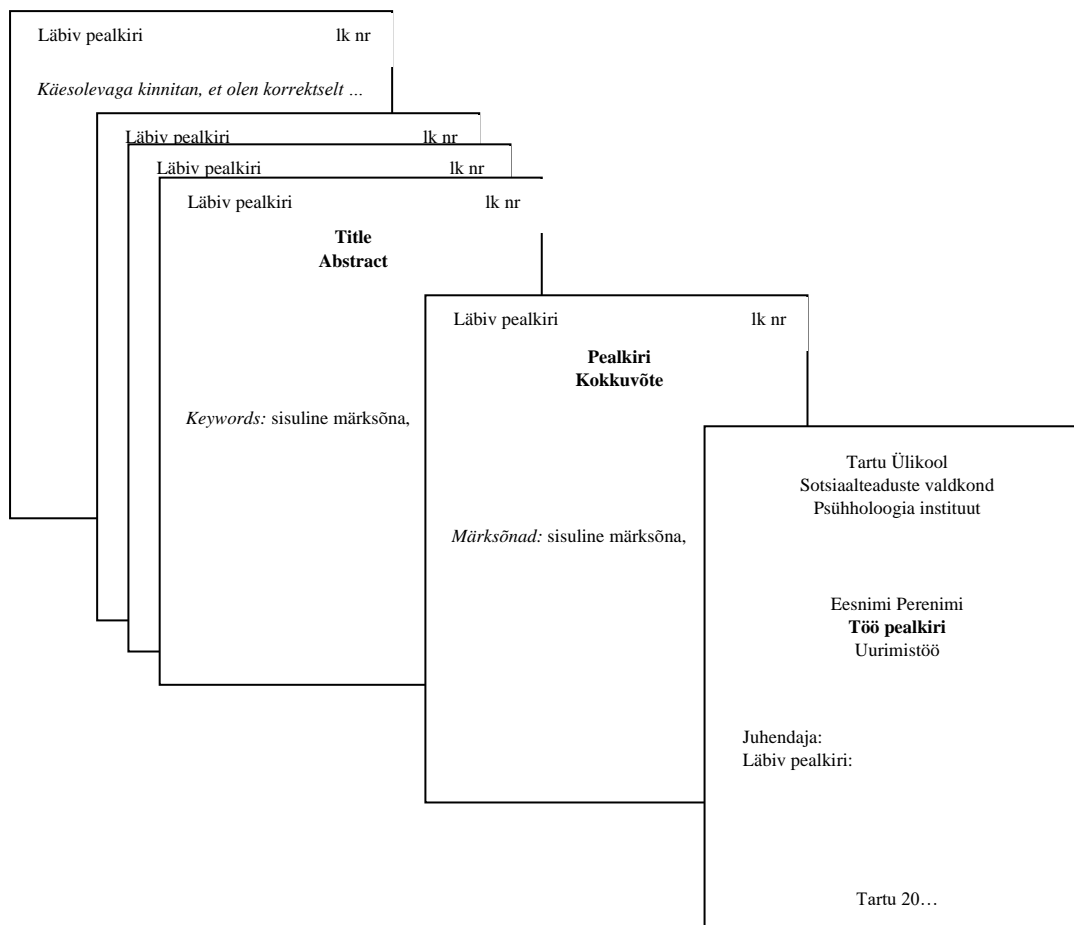
APA manuaali käsikirjadele esitatavatest nõuetest erineb uurimistöö vormistus järgmistes vormistuslikes punktides:

- tiitellehe kujundus (vt allpool toodud näidist);
- läbiv pealkiri ei tule kirjutada läbivalt suurte tähtedega;

- lühikokkuvõte (koos pealkirja ja märksõnadega) peab olema esitatud nii inglise kui ka eesti keeles;
- töö tuleb kirjutada eesti või inglise keeles;
- rea intervall peab olema 1,5, font Times New Roman, kirja suurus 12;
- tabelid, joonised ja joonealused märkused tuleb paigutada teksti sisse õigesse kohta (mitte töö lõppu);
- joonised ei pea olema fotol;
- jooniste allkirjad tuleb kirjutada jooniste juurde iga joonise alla ja tabelite pealkirjad tuleb kirjutada tabeli kohale (mitte eraldi leheküljele).

Kui nimetatud erisused peaksid tekitama veidi segadust, siis kõige kindlamaks ja paremaks vahendiks on võtta ette psühholoogia ajakirjades ilmunud teadusartiklid – nii peab ka uurimistöö välja nägema. Seega teksti kujundus peab järgima mõne APA standardi kohase ajakirja artikli vormistust.

Uurimistöö vormistuse näide:



Originaalsus ja plagiaat

Uurimistöö peamiseks eesmärgiks on probleemist selge ja arusaadava ülevaate koostamine. Varasemast tuntud faktide, väidete, katsete ja teoreetiliste skeemide reprodutseerimisel on oluline ära märkida, millistest allikatest need pärinevad. Teistele kuuluvate tööde ja ideede mainimata jätmist nimetatakse plagiaadiks. Sotsiaalteaduskonna ühes varasemas otsuses on antud plagiaadile järgmine määratlus: „Plagiaat ehk loomevargus on teiste autorite kirjutiste, nende osade või neis sisalduvate põhiideede esitamine oma uurimistöö, referaadi, essee, diplomitöö või muu õppekava raames hindamisele kuuluva iseseisva tööna, samuti nende osana, nii, et teiste autorite mõtted on suures osas omistatud töö esitajale. Siia kuuluvad muuhulgas kõik kirjalikud tööd, mis kas täielikult või valdavas ning töö sisu seisukohalt olulises osas ei ole töö autorina esineva isiku poolt koostatud.” Plagiaadiga on tegu ka siis, kui jutt ei käi otsesest tekstiviitest, vaid ideest, mõttekäigust või järeldusest. Kõigil neil juhtudel tuleb viidata originaalallikale, ka juhtudel, kui selle kohta on teada saadud sekundaarsete viidete põhjal. Samuti tuleb viidata iseendale, kui kasutatakse enda varasemaid töid või nende osasid (v.a uurimistöö esimesele osale, mis on osa uurimistööst)!

Uurimistöös tuleb võimalikult selgelt sõnastada, milline on töö autori isiklik panus probleemi lahendusse ja mida uut või olulist antud töö pakub. Keegi ei eelda, et 156-tunnise tööga õnnestub paar aastat psühholoogiat õppinud üliõpilasel teha suur ja põhjanev avastus. Kuid teadustöö on juba oma olemuselt uue avastamine, seepärast peaks ka iga uurimistöö vähemalt millegi poolest erinevama kõigest sellest, mis on varem tehtud ja uurimistöö kaitsja peab oskama seda kirjeldada.

Uurimistöö kaitsmine

Uurimistöid kaitstakse avalikul kaitsmissessioonil. Uurimistööde kaitsmise komisjon on moodustatud psühholoogia erinevate valdkondade esindajatest, kellel on vähemalt magistrikraad psühholoogias.

Avalikul kaitsmisel teeb autor töö tutvustamiseks lühiettekande (kuni 6 minutit). Sellele järgnevad komisjoni küsimused, kommentaarid ja arutelu.

Uurimistöö hindamine

Uurimistööde hindamisel kasutatakse eristavat hindamist (hindeskaala hinded A, B, C, D, E, F). Töö hindamisel lähtutakse järgmistest põhimõtetest:

- kuivõrd loogiline ja selge on töö sisuline ülesehitus (hästi kirjutatud, arusaadav, organiseeritud, loogiline, piisav, täpne) ja eri osade omavaheline vastavus (pealkiri vastab sisule; kokkuvõtte vastab nõuetele; meetod on kohane töö eesmärgile; sissejuhatus, tulemused ja arutelu on sisuliselt hästi seotud; töö osad on õigustatud pikkusega ja heas tasakaalus);
- kas töö sissejuhatus annab teemast põhjaliku ülevaate ja tugineb teaduskirjandusele;

- kas teoreetiline taust on loogiliseks aluseks töö eesmärgile ja uurimisküsimustele/hüpoteesidele;
- kas kasutatud metoodika ja andmeanalüüs võimaldavad kontrollida töös püstitatud hüpoteese adekvaatselt ja/või vastata uurimisküsimustele;
- mil määral töö autor valdab uurimismeetodeid ning andmeanalüüsi meetodeid (valik, kasutamine, tundmine);
- kas kasutatud metoodikat on piisava põhjalikkusega kirjeldatud;
- kas raporteeritud tulemused on asjakohased ja tulenevad kasutatud meetodist ning kas tulemused on esitatud kokkuvõtlikult ja arvudega põhjendatult;
- kas arutelu ja järeldused tulenevad uuringu tulemustest;
- kas viidatud kirjandus on kaasaegne, asjakohane, ülevaatlik ning kuivõrd põhjalikult tunneb autor teemale vastavat kirjandust ja seal esitatud käsitlusi;
- milline on uurimistöö tegemiseks vaja läinud töö hulk ja kas see vastab orienteeruvalt nõutavale mahule (u 156 tundi);
- milline on töö keeleline (grammatiline, ortograafiline ja terminoloogiline) tase;
- kas töö (sh viited nii teksti sees kui töö lõpus) on vormistatud korrektselt (vastavalt APA juhendile ja psühholoogia instituudi nõuetele);
- kuivõrd hästi suudab autor oma seisukohti esitada ja kaitsta avalikul arutelul ning vastata esitatud küsimustele.